

Oslo, 1. oktober 2021

Svar på høring om endring i gravplassloven og gravplassforskriften

STL som samler bredden av tros- og livssynssamfunn til dialog og arbeid for likebehandling, takker for muligheten til å svare på denne høringen.

Departementet varsler i Prop. 1 S (2019–2020) at det ville «vurdere behovet for endringer i dei foresegnene som er gitte i medhald av gravferdslova»

STL svarte i høringen til ny lov om tros- og livssynssamfunn i 2017: «STL mener det er prinsipielt riktig at gravplassdrift og forvaltning skal være en kommunal oppgave». *Den norske kirke støtter at den lokale kirke fortsatt skal ha ansvar for dette, jfr. Kirkerådets høringssvar»

Loven ble vedtatt med ordlyden: «Ordningen med kirkelig forvaltningsansvar for gravplassene videreføres. Dette kan imidlertid overføres til kommunene uten at kirkelig fellesråd må gi sin tilslutning. Oppgaven som regional gravplassmyndighet overføres fra bispedømmerådene i Den norske kirke til Statsforvalteren».

Dette høyringsnotatet om endringer i gravplasslova og gravplassforskrifta handlar mellom anna om

- den forvaltningsmessige plasseringa av den lokale gravplassstyresmakta (arkivplikt, teieplikt og krav om medlemskap i Den norske kyrkja)
- høyring og kunngjering gravplassvedtekter
- urnevegg
- gravlegging ved vanskelege jordbotntilhøve
- flytting av namn til namna minnelund
- forsøk med ny teknologi

STL har valgt å svare på de punktene som er relevante for våre medlemssamfunn.

1. søknad om askespredning

STL mener at alle søknader om askespredning bør samles i det embetet som har tilegnet seg best fagkompetanse både om de ulike tros- og livssynssamfunnene, og om gravplassforvaltning slik at det sikres mest mulig lik praksis på landsbasis. For søkere og rådgivere innen gravplassforvaltning lokalt vil dette gjøre det enklere å søke.

2. Likestilling av kiste- og urnebegravelse

Lovverket må endres til å likestille urnebegravelser og kistebegravelser. Kremasjon er en rettighet for borgerne, og bør ikke medføre økte kostander for den enkelte. I dag praktiseres egenandelskravene ulikt fra kommune til kommune. Det er også praktisk mulig å gjennomføre en urnebegravelse nesten umiddelbart i etterkant av kremasjon. Dette praktiseres i økende grad allerede bl.a. fordi man opplever det som en god måte å avslutte en sorgprosess.

Det er også arealbesparende fordi jordforhold ofte gjør kistenedbrytningen svært langvarig, samt at forvaltningen forenkles.

Lae-utvalgets NOU «Lik og likskap» fra 2014 utredet behovet for endringer i avgiftssystemet knyttet til gravferd. De falt ned på at prinsippet om likebehandling mellom gravferdsformene,

kistegrav og kremasjon, måtte gjelde spesielt med tanke på andre tros- og livssynssamfunns tradisjoner. Fremdeles er kistebegravelse gratis, mens kremasjon må betales for. Det tas for gitt at denne ordningen skal finansiere driften av krematoriene og at staten ikke kan øke rammebevilgningene til kommunene for å levere lovpålagte oppgaver til sin befolkning. Dette er ikke en holdbar praksis. Korona-pandemien har synliggjort stor mangel på krematorier over hele landet. Både sikkerhet og beredskap må heves betraktelig på disse feltene fremover.

5.3 Uttalelse fra kirkelige organ

Forslaget støttes. STL ønsker å tilføye at det må tilstrebes å anlegge nye gravplasser som ikke primært er knyttet til kirkens eiendommer, og at det inngås dialog med minoriteter og tros- og livssynssamfunn i forkant. Gruppen av borgere som ikke har tilknytning til hverken kirke eller andre samfunn forventer selvstendige og nøytrale gravplasser og seremonirom. I dag er bruk av kirkerommet gratis mens kapellet vegg i vegg med kirken eller andre seremonirom må leies og betales for. Noen kommuner låner ut sine rådhus gratis, men her er ingen likebehandling praktisert.

6.3 Krav om medlemskap

Forslaget om å slette kravet om medlemskap i Dnk for ansatte på gravplassene støttes: «Departementet legg til grunn at arbeid på gravplass, gravkapell og krematorium ikkje vil ha noko å seie for verkeligjeringa av det religiøse formålet til Den norske kyrkja.»

7.1-7.4 Urnevegg

STL støtter forslaget om tilrettelegging av urnevegger der det er mulig og møter et behov som forvaltningen har plikt til å fylle. Urnen må kunne holde hele frednings-/festetiden som bestemmes, og deretter begraves på lik linje med andre urner og deres fredningstid, for så å brytes ned slik at graven kan gjenbrukes. Miljøhensyn og plassbehov bør åpne for flere alternativer for stående og liggende urnevegger i naturen og ved åpent/rennende vann slik at også askespredning kan praktiseres rett etter kremasjon eller etter at urne tas ut av veggen. Det bør åpnes for at urnen kan flyttes til en annen kommune og begraves der.

8.2 Gjeldende rett

Forslaget støttes. I navnet minnelund kan det festes en grav ved siden av. Dette gjelder også urnegrav. Ved feste av grav ved siden av betales det festeavgift fra det tidspunkt den første graven tas i bruk. Ved feste av grav ved siden av i navnet minnelund, vil ikke nødvendigvis gravene komme ved siden av hverandre, men navneplatene vil.

8.5.3 Flytting av navn

Forslag alternativ 1 støttes: Gravplassmyndigheten kan gi tillatelse til at navn og data på person påføres gravminne på en eksisterende grav eller på minnesmerke på en navnet minnelund et annet sted enn der vedkommende er gravlagt. Søknad om navneflytting må fremmes av den som er ansvarlig for eller fester graven navnet skal flyttes fra. Den som er ansvarlig for eller fester graven navnet skal flyttes til, må samtykke. Det samme gjelder ved flytting til navnet minnelund. Navnet må fjernes fra det opprinnelige gravminne eller minnesmerke.

9.3 Nedbryting av kistegrav

Forslaget støttes. Dersom gjenbruk av kistegraver ikke er mulig pga jordforholdene på gravplassen, kan deler eller hele gravplassen stenges permanent for kistegravlegging.

10.4 Når festeren dør

Forslaget støttes. Når festeren dør, skal den som sørger for gravferden gis anledning til å bli ny fester, med mindre noen etterlatte skriftlig krever spørsmålet avgjort av gravplassmyndigheten der graven ligger.

11.4 Betaling for å fjerne gravminne.

Forslaget støttes. Gravplasstyresmakten tar kostnaden ved å fjerne gravminne dersom fester ikke ønsker å overta gravminne til eget bruk.

12.4 Forsøk med ny teknologi

Forslaget støttes. Departementet kan etter søknad fra gravplassmyndighet gi forskrift som tillater tidsbegrenset avvik fra loven her eller regler i henhold til loven. Forsøket kan ikke stride mot §1 eller mot hensynet til gravplassens orden og verdighet.

Det departementet ikke spør om:

Intensjonen i gravferdsritualer er at kroppen skal gå tilbake til naturen. Familien eier ikke kroppen eller asken etter at den overgis til begravelse eller kremasjon, men det kan søkes om at kiste eller urne bringes til begravelse i andre land, eller til askespredning på lovlige steder.

Er det å definere som gravferd når asken blir omgjort til en evigvarende diamant?

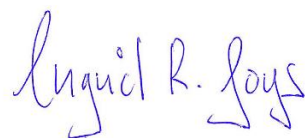
Det er ikke bedt om høringer på dette eller tilsvarende problemstillinger knyttet til nye «tilbud». Krematoriene har fått myndighet til å utlevere urner etter kremasjon til dette selv om det i alle andre sammenhenger er strenge regler for håndtering av urner. Gravplassforvaltningen i dag må bekrefte urnegravlegging av hver enkelt urne og Statsforvalteren må godkjenne hver søknad om askespredning.

Med vennlig hilsen,

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn v/

Trond Enger
styreleder

Ingrid Rosendorf Joys
generalsekretær